

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
Економіко-правовий факультет

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
ОНУ імені І. І. Мечникова

проф. Вячеслав ТРУБА

березня

2025 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ**

для вступу на навчання для здобуття
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність **D8 ПРАВО ОП «ПРАВО»**
на основі освітнього ступеня бакалавр, магістр
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст)

Схвалено на засіданні Вченої ради
Економіко-правового факультету
Протокол № 7 від «10» березня 2025 р.

ОНУ
2025

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Фаховий іспит – форма вступного випробування, для конкурсного відбору осіб для здобуття ступеня магістра, які вступають на основі здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста). Організація та проведення вступного випробування відбувається у порядку визначеному Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2025 року № 168 та зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 26 лютого 2025 року за № 15/41360 та Положенню про приймальну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Мета вступного випробування за спеціальністю 081 «ПРАВО»: оцінювання рівня сформованості загальної навчальної компетентності (ЗНК) претендента на здобуття магістерського рівня вищої освіти.

Вимоги до рівня підготовки здобувачів: здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, які структуровані в межах двох компонентів: у вербально-комунікативній та логіко-аналітичній галузі. З-поміж перевірки виразно наскрізних, спільних для всіх державних стандартів з підготовки за бакалаврськими та магістерськими програмами є оцінювання компетентностей: здатності спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатності навчатися й оволодівати сучасними знаннями, здатність і вміння застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Форма фахового іспиту – тестування.

Програма включає завдання з 8 базових правничих дисциплін:

1. Конституційне право України;
2. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні;
3. Цивільне право України;
4. Цивільне процесуальне право України;
5. Кримінальне право України;
6. Кримінальне процесуальне право України;
7. Міжнародне публічне право;
8. Міжнародний захист прав людини.

Підготовка програми фахового іспиту, розробка тестових завдань та проведення іспиту здійснюється фаховою атестаційною комісією економіко-правового факультету (наказ № 420-18 від 28.02.2025 р.).

1. ЗМІСТ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Тема 1. Конституційне право України.

1.1.Конституційне право як основа національного права. Сутність конституції. Принципи конституційного права: Людська гідність. Рівність і заборона дискримінації. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. Поняття, функції та юридичні властивості конституції. Загальна характеристика Конституції України.

1.2.Конституціоналізм та конституційний лад України. Сутність конституціоналізму. Конституційний лад України та його засади. Конституційні засади державного суверенітету України: принцип територіальної цілісності і недоторканності державних кордонів України. Незалежність України та процеси євроатлантичної і європейської інтеграції. Обмеження влади правом як засада конституційного ладу України. Конституційний принцип поділу державної влади. Система стримувань і противаг. Принцип верховенства права в системі засад конституційного ладу України. Основні елементи верховенстваправа.

1.3.Україна як демократична унітарна держава. Сутність та види демократії. Основні форми безпосередньої демократії в Україні. Поняття, конституційно-правова регламентація та види референдумів в Україні. Поняття та види виборів. Сучасний стан правового регулювання виборчого права. Пасивне і активне виборче право, виборчі цензи. Принципи виборчого права. Основні виборчі системи. Особливості виборів Президента України, народних депутатів України та місцевих виборів. Принцип республіканізму у структурі конституційного ладу України. Демократична підзвітність та підконтрольність публічної влади. Форми участі народу в управлінні державними справами. Сутність та конституційні гарантії місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування в Україні. Загальна характеристика конституційного статусу органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Функції та компетенція органів місцевого самоврядування. Місцевесамоврядування в містах зі спеціальним статусом. Принцип унітаризму та його закріплення в Конституції України. Поняття, система та принципи державно-територіального устрою України. Конституційний статус Автономної Республіки Крим у складі України як унітарної держави. Порядок ухвалення та внесення змін до Конституції Автономної Республіки Крим. Особливості юридичного статусу тимчасово окупованих територій України.

1.4.Конституційні засади функціонування національно-культурної сфери в Україні. Конституційний статус української мови як державної. Правовий статус мов національних меншин та корінних народів. Особливості конституційного статусу національних меншин та корінних народів в Україні. Поняття національно-культурної автономії. Конституція України та громадянське суспільство. Конституційний принцип багатоманітності. Засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського)

тоталітарних режимів в Україні: юридичні механізми. Доктрина “демократії, здатної себе захистити”. Поняття та основні види громадських об’єднань. Принципи створення та діяльності громадських об’єднань в Україні. Конституційний статус політичних партій. Порядок створення політичних партій. Принципи діяльності політичних партій. Заборона політичних партій в Україні. Держава і церква в Україні. Відділення церкви від держави. Принцип світської держави.

1.5. Конституційний статус особи в Україні. Принципи конституційного статусу особи. Природа та сутність прав і свобод людини. Негативні та позитивні обов’язки держави у сфері гарантування прав людини згідно з Конституцією України. Зміст та обсяг захисту особистих свобод: право на свободу думки й слова, право на доступ до публічної інформації, захист персональних даних, свобода совісті, свобода пересування. Критерії обмеження прав. Політичні права та участь громадян у вирішенні питань суспільного значення. Свобода мирних зібрань, свобода об’єднань: обсяг захисту та критерії обмеження. Рівність доступу громадян до публічної служби. Економічні права: обсяг захисту та критерії обмеження. Право власності, заборона свавільного вилучення власності. Право на свободу підприємницької діяльності, обмеження монополізму і захист конкуренції. Право на працю та на гідну оплату праці. Соціальні права: зміст та гарантії. Право на соціальне забезпечення, право на охорону здоров’я, право на освіту. Загальна характеристика конституційних обов’язків людини та громадянина в Україні. Поняття та принципи громадянства України. Набуття громадянства України: підстави та умови. Обставини, що виключають прийняття до громадянства України. Припинення громадянства України. Конституційні обмеження у здійсненні конституційних прав та свобод людини в Україні. Критерії легітимності обмеження прав людини: трискладовий тест, значення принципу пропорційності. Особливі юридичні стани згідно з Конституцією України, умови і порядок введення та припинення дії. Особливості юридичного захисту прав внутрішньо переміщених осіб. Конституційний статус іноземців та осіб без громадянства. Особливості конституційного статусу біженця.

1.6. Законодавча влада в Україні: конституційна характеристика. Конституційна природа парламенту. Верховна Рада України як парламент: виборний, представницький, колегіальний, періодично-змінний, законодавчий орган. Функції та повноваження Верховної Ради України: представницька, законодавча, контрольна. Парламентські процедури: установча, законодавча, процедури здійснення парламентського контролю. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Комітети, тимчасові слідчі та тимчасові спеціальні комісії парламенту. Політичне структурування Верховної Ради України. Парламентська фракція. Коаліція депутатських фракцій. Конституційний статус спеціалізованих органів парламентського контролю - Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Рахункової палати. Конституційний статус народного депутата України та юридичні гарантії його діяльності.

1.7.Конституційний статус Президента України. Президент України як глава держави. Роль та місце Президента України в системі органів державної влади. Представницький мандат Президента України. Порядок обрання та вступу на пост Президента України. Недоторканність Президента України. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України. Процедура усунення Президента України з поста у порядку імпічменту. Повноваження Президента України. Акти Президента України. Контрасигнація актів Президента України. Конституційний статус Ради національної безпеки та оборони України.

1.8.Виконавча влада в Україні: конституційна характеристика. Місце виконавчої влади в механізмі державної влади. Система органів виконавчої влади в Україні. Порядок формування і склад Кабінету Міністрів України. Демократична підзвітність і підконтрольність Кабінету Міністрів України. Солідарна відповідальність уряду та відповідальність міністрів. Предмет відання та повноваження Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України.

1.9.Судова влада в Україні. Конституційні засади правосуддя. Система судів. Засади спеціалізації у системі судів. Конституційний статус судді. Гарантії незалежності суддів. Підстави та порядок припинення повноважень суддів і звільнення суддів. Конституційний статус Вищої ради правосуддя. Органи суддівського самоврядування. Конституційний статус прокуратури. Роль адвокатури в системі юридичного захисту прав людини.

1.10.Правовий захист Конституції. Правовий захист Конституції: особливості української моделі. Поняття, види та моделі конституційного контролю. Предмет відання та повноваження Конституційного Суду України. Самообмеження юрисдикції Конституційного Суду України та доктрина політичного питання. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України. Конституційна скарга: поняття, критерії прийнятності, особливості розгляду. Поняття й характеристика стадій конституційного судочинства. Учасники конституційного провадження. Поняття та юридична природа актів Конституційного Суду України. Види, порядок ухвалення та виконання актів Конституційного Суду України. Особливості юридичної сили рішень Конституційного Суду України з конституційних скарг.

Тема 2. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні.

2.1.Адміністративне право як галузь публічного права. Предмет адміністративного права. Відмежування адміністративного права від інших галузей права. Система адміністративного права (загальне і особливе адміністративне право; інститути адміністративного права) Джерела адміністративного права. Принципи в адміністративному праві.

2.2. Суб'єкти адміністративного права. Поняття та система суб'єктів публічного адміністрування. Правовий статус і система органів виконавчої влади. Правовий статус і види суб'єктів місцевого самоврядування. Приватна особа як суб'єкт адміністративного права. Окремі суб'єктивні публічні права та їх реалізація (право на участь в ухваленні рішень, право на звернення, право на доступ до публічної інформації). Особливості неурядової організації як суб'єкта адміністративного права. Засади правового статусу окремих видів неурядових організацій.

2.3. Інструменти публічного адміністрування. Сутність та види інструментів публічного адміністрування. Нормативний акт як інструмент публічного адміністрування. Адміністративний акт як інструмент публічного адміністрування. Адміністративний договір як інструмент публічного адміністрування. Адміністративний розсуд у публічному адмініструванні: поняття та умови застосування.

2.4. Адміністративна процедура. Адміністративні послуги. Сутність та види адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури. Учасники адміністративної процедури. Стадії адміністративної процедури, їх зміст. Поняття, ознаки, види адміністративних послуг. Суб'єкти відносин надання адміністративних послуг. Порядок надання адміністративних послуг.

2.5. Захист прав приватної особи у сфері публічного адміністрування. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування. Адміністративне оскарження. Інші інструменти захисту прав особи (перегляд рішення суб'єктом публічного адміністрування, який його ухвалив, за ініціативою особи; захист особи з ініціативи суб'єкта публічного адміністрування; відшкодування шкоди суб'єктом публічного адміністрування; адміністративна юстиція).

2.6. Службове право. Правове регулювання публічної служби. Види публічної служби. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування як основні різновиди публічної служби. Правовий статус державного службовця. Правовий статус службовця в органі місцевого самоврядування. Запобігання корупційним проявам у публічній службі.

2.7. Адміністративне деліктне право. Адміністративне правопорушення (проступок) і адміністративна відповідальність. Законодавчі акти, що регулюють відносини адміністративної відповідальності. Юридичний склад адміністративного проступку (об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона). Особливості юридичного складу адміністративного проступку, зафіксованого в автоматичному режимі. Заходи адміністративної відповідальності. Система й види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних проступків. Загальні правила накладення адміністративних стягнень. Проведення в справі про адміністративний проступок. Оскарження й перегляд постанови в справі про адміністративний проступок. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

2.8. Адміністративне судочинство в Україні. Загальні положення адміністративного судочинства: завдання адміністративного судочинства;

критерії, за якими суд оцінює правомірність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта публічного адміністрування; загальні ознаки публічно-правового спору; принципи адміністративного судочинства, враховуючи спеціальний принцип адміністративного судочинства – офіційне з'ясування всіх обставин у справі; правила предметної, інстанційної та територіальної юрисдикції, наслідки їх недотримання (порушення); способи захисту прав у публічно-правових відносинах; склад суду, відводи; учасники адміністративної справи, їх представники, інші учасники судового процесу; докази та доказування. Звернення до адміністративного суду. Розгляд адміністративних справ у порядку загального та спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду типових та зразкових справ. Судові рішення в адміністративних справах. Звернення судового рішення до виконання. Судовий контроль за виконанням судового рішення. Перегляд судового рішення в адміністративній справі.

Тема 3. Цивільне право України.

3.1. Цивільне право в системі права України. Поняття та предмет цивільного права як галузі права. Принципи цивільного права. Система цивільного права.

Джерела цивільного права України. Цивільне законодавство України: поняття та структура. Договір як джерело цивільного права. Акти цивільного законодавства й договір. Міжнародні договори як джерела цивільного права.

3.2. Цивільні правовідносини. Поняття та елементи цивільних правовідносин. Класифікація цивільних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин.

3.3. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Цивільна дієздатність фізичної особи: поняття, види. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Визнання фізичної особи зниклою безвісті. Оголошення фізичної особи померлою. Опіка та піклування над фізичною особою.

3.4. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Поняття та ознаки юридичної особи. Види та організаційно-правові форми юридичних осіб. Порядок створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб. Правосуб'єктність юридичної особи та порядок її реалізації. Припинення юридичної особи.

3.5. Об'єкти цивільних прав. Поняття об'єктів цивільних прав та їх оборотоздатність. Речі як об'єкти цивільних прав: поняття, класифікація. Гроші як об'єкти цивільних прав. Валютні цінності. Майно, майнові права. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Інформація як об'єкт цивільних правовідносин. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав.

3.6. Правочини. Поняття та види правочинів. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Форма правочину та правові

наслідки її недодержання. Недійсні правочини, їх юридична природа та види. Загальні правові наслідки недійсності правочину. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину. Правові наслідки вчинення недійсних правочинів.

3.7. Представництво в цивільному праві. Поняття та підстави представництва. Повноваження представника. Правові наслідки вчинення правочинів з перевищенням повноважень представником. Види представництва. Довіреність: поняття, види, форма. Припинення представництва за довіреністю.

3.8. Строки та терміни в цивільному праві. Позовна давність. Поняття та види строків і термінів у цивільному праві. Способи визначення строків і термінів. Порядок обчислення строків. Поняття та види позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення та переривання перебігу позовної давності. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

3.9. Особисті немайнові права фізичної особи. Поняття та зміст особистого немайнового права. Види особистих немайнових прав. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Захист особистих немайнових прав.

3.10. Право власності. Поняття та зміст права власності. Об'єкти та суб'єкти права власності. Здійснення права власності. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна.

Набуття та припинення права власності. Підстави набуття права власності: загальна характеристика. Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва; на перероблену річ; за договором; на безхазяйну річ; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; за набувальною давністю. Підстави припинення права власності: загальна характеристика. Відмова від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке не може їй належати. Реквізиція. Конфіскація.

Право спільної власності. Поняття і види права спільної власності. Право спільної часткової власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Право переважної купівлі частки у праві спільної часткової власності. Припинення права спільної часткової власності. Право спільної сумісної власності: поняття, суб'єкти, підстави виникнення. Здійснення права спільної сумісної власності. Припинення права спільної сумісної власності.

Захист права власності. Засади захисту права власності. Віндикаційний позов. Негаторний позов. Визнання права власності. Інші способи захисту права власності.

Речові права на чуже майно. Загальна характеристика речових прав на чуже майно. Право володіння чужим майном. Право користування чужим майном (сервітут).

Право інтелектуальної власності: загальні положення. Поняття права інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення (набуття) та зміст права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

3.11. Авторське право та суміжні права. Поняття та об'єкти авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права. Особисті немайнові права автора. Майнові права інтелектуальної власності на твір, строки їх чинності. Поняття та об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав, строки їх чинності. Захист авторського і суміжних прав.

3.12. Загальні положення про зобов'язання. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення. Сторони та треті особи у зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні. Виконання зобов'язання.

Загальні положення про забезпечення виконання зобов'язання. Неустойка. Правові наслідки сплати (передання) неустойки. Поручка. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого поручкою. Гарантія. Правові наслідки порушення зобов'язання, забезпеченого гарантією. Завдаток. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком. Застава: поняття, предмет, види, підстави виникнення і припинення. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого заставою. Притримання. Довірча власність: поняття, об'єкт, підстави виникнення і припинення.

Припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання виконанням. Припинення зобов'язання неможливістю його виконання. Припинення зобов'язання переданням відступного. Припинення зобов'язання зарахуванням. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Новація. Прощення боргу. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі. Припинення зобов'язання смертю фізичної особи, ліквідацією юридичної особи.

Порушення зобов'язання. Цивільно-правова відповідальність. Поняття порушення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання. Поняття та ознаки цивільно -правової відповідальності. Види цивільно -правової відповідальності. Форми цивільно -правової відповідальності. Умови цивільно -правової відповідальності. Підстави звільнення від цивільно -правової відповідальності.

3.13. Загальні положення про договір. Поняття та види договору. Свобода договору та її межі. Зміст договору. Укладення договору. Зміна або розірвання договору.

Договір купівлі - продажу: загальні положення. Поняття та юридична характеристика договору купівлі -продажу, його види. Сторони договору купівлі -продажу, їхні права та обов'язки. Істотні умови договору купівлі - продажу. Предмет договору. Ціна товару.

Договір дарування. Поняття та юридична характеристика договору дарування, його види. Сторони договору дарування, їхні права та обов'язки. Предмет договору дарування. Прийняття дарунка. Розірвання договору дарування.

Договір найму (оренди) житла. Поняття та юридична характеристика договору найму (оренди) житла. Сторони договору найму (оренди) житла, їхні права та обов'язки. Особи, які постійно проживають із наймачем. Тимчасові мешканці. Істотні умови договору найму (оренди) житла. Предмет договору найму (оренди) житла. Плата за користування житлом. Строк договору найму (оренди) житла. Розірвання договору найму (оренди) житла.

Договір найму (оренди). Поняття та юридична характеристика договору найму (оренди). Сторони договору найму (оренди), їхні права та обов'язки. Істотні умови договору найму (оренди). Предмет договору найму (оренди). Плата за користування майном. Строк договору найму (оренди). Припинення договору найму (оренди).

Договір позички. Поняття та юридична характеристика договору позички. Сторони договору позички, їхні права та обов'язки. Розірвання договору позички.

Договір підряду. Поняття та юридична характеристика договору підряду, його види. Сторони договору підряду, їхні права та обов'язки. Генеральний підрядник і субпідрядник. Істотні умови договору підряду. Предмет договору підряду. Ціна роботи. Строк виконання роботи.

Договір про надання послуг: загальні положення. Поняття та юридична характеристика договору про надання послуг. Виконання договору про надання послуг. Плата за договором про надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг.

Договір позики. Кредитний договір. Поняття та юридична характеристика договору позики. Сторони договору позики, їхні права та обов'язки. Поняття та юридична характеристика кредитного договору. Сторони кредитного договору, їхні права та обов'язки. Проценти за кредитним договором.

Договір про спільну діяльність. Загальна характеристика договору про спільну діяльність. Договір простого товариства.

3.14. Загальні положення про спадкування. Поняття спадкування. Підстави спадкування. Спадщина, її склад. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування. Поняття заповіту. Види заповітів. Право на заповіт. Право на обов'язкову частку в спадщині. Зміст заповіту. Заповідальний відказ. Покладення на спадкоємця інших обов'язків. Форма заповіту. Посвідчення заповіту. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Недійсність заповіту. Черговість спадкування за законом. Спадкування за правом представлення.

Тема 4. Цивільне процесуальне право України.

4.1. Загальні положення цивільного процесуального права. Поняття та предмет цивільного процесуального права як галузі права. Система цивільного процесуального права. Цивільне процесуальне законодавство. Поняття, завдання, види та стадії цивільного судочинства.

4.2. Принципи цивільного судочинства. Поняття та система принципів цивільного судочинства. Характеристика окремих принципів цивільного судочинства: верховенство права та законодавство, відповідно до якого суд вирішує справи; гласність судового процесу; відкритість інформації щодо справи; змагальність сторін; диспозитивність цивільного судочинства; пропорційність у цивільному судочинстві; забезпечення права на перегляд справи та оскарження судового рішення; обов'язковість судових рішень.

4.3. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Визначення складу суду. Склад суду. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Порядок вирішення заявленого відводу (самовідводу). Наслідки відводу суду (судді).

4.4. Учасники справи. Склад учасників справи. Процесуальні права та обов'язки учасників справи. Неприпустимість зловживання процесуальними правами. Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність. Сторони в цивільному процесі, їхні спеціальні процесуальні права та обов'язки. Процесуальна співучасть. Залучення до участі в справі співвідповідача. Заміна неналежного відповідача. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Процесуальне правонаступництво. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

4.5. Представники. Поняття й види представництва в цивільному процесі. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Повноваження представника в суді. Документи, що підтверджують повноваження представників.

4.6. Інші учасники судового процесу. Склад інших учасників судового процесу. Цивільний процесуальний статус інших учасників судового процесу.

4.7. Цивільна юрисдикція. Поняття та види цивільної юрисдикції. Предметна та суб'єктна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність).

4.8. Докази та доказування. Поняття доказів. Належність, допустимість, достовірність, достатність доказів. Засоби доказування: письмові, речові та електронні докази, висновки експертів, показання свідків. Обов'язок доказування та подання доказів. Витребування доказів. Предмет доказування. Підстави звільнення від доказування. Оцінка доказів. Забезпечення доказів.

4.9. Процесуальні строки. Поняття процесуальних строків та їх види. Обчислення процесуальних строків. Початок перебігу й закінчення процесуальних строків. Наслідки пропущення процесуальних строків. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.

4.10. Судові виклики і повідомлення. Поняття та види судових повісток. Порядок вручення судових повісток

4.11. Судові витрати. Поняття та види судових витрат. Попереднє визначення суми судових витрат. Забезпечення та попередня оплата судових витрат. Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати. Розподіл судових витрат між сторонами. Заходи

процесуального примусу. Поняття та види заходів процесуального примусу. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.

4.12.Позовне провадження. Поняття позову. Види позовів. Підстави для забезпечення позову. Види забезпечення позову. Зустрічне забезпечення. Заяви по суті справи, їх види. Позовна заява, її зміст і форма. Пред'явлення позову. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви, відмова у відкритті провадження у справі. Відкриття провадження у справі. Підготовче провадження. Врегулювання спору за участю судді. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем. Мирова угода сторін. Завдання та строки розгляду справи по суті. Зупинення та закриття провадження у справі. Залишення позову без розгляду. Поняття та види судових рішень. Законність і обґрунтованість судового рішення. Порядок ухвалення судових рішень. Проголошення судового рішення. Набрання рішенням суду законної сили Розгляд справи у порядку спрощеного позовного провадження. Умови та порядок проведення заочного розгляду справи.

4.13. Наказне провадження. Судовий наказ. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу. Підстави для відмови у видачі судового наказу Скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві

4.14. Окреме провадження. Поняття та сутність окремого провадження. Справи, що розглядаються у порядку окремого провадження. Порядок розгляду справ окремого провадження.

4.15. Перегляд судових рішень. Поняття та сутність апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції. Право апеляційного оскарження. Строк на апеляційне оскарження. Форма і зміст апеляційної скарги, порядок її подання. Відкриття апеляційного провадження. Апеляційний розгляд. Повноваження суду апеляційної інстанції. Постанова суду апеляційної інстанції. Поняття та сутність касаційного провадження. Суд касаційної інстанції. Право касаційного оскарження. Строк на касаційне оскарження. Форма і зміст касаційної скарги, порядок її подання. Відкриття касаційного провадження. Касаційний розгляд. Повноваження суду касаційної інстанції. Постанова суду касаційної інстанції. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

4.16.Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб). Судовий контроль за виконанням судових рішень. Негайне виконання судових рішень. Звернення судових рішень до виконання. Відстрочення і розстрочення виконання. Зміна чи встановлення способу і порядку виконання. Зупинення виконання судового рішення. Поворот виконання рішення, постанови. Судовий контроль за виконанням судових рішень.

Визнання та виконання рішень іноземних судів. Судові доручення про надання правової допомоги. Умови визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню. Порядок подання клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Розгляд клопотання про надання дозволу на примусове виконання

рішення іноземного суду, підстави для відмови у його задоволенні. Умови визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню. Порядок подання клопотання про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню, його розгляд.

Тема 5. Кримінальне право України.

5.1.Кримінальне право України як окрема галузь права: поняття, особливості, співвідношення з іншими галузями. Принципи кримінального права України (загальні, міжгалузеві, галузеві). Принцип *nullum crimen sine lege* та його реалізація в кримінальному праві України. Підстава кримінальної відповідальності (Розділ I Загальної частини КК України). Джерела кримінального права. Система джерел сучасного кримінального права України. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року (далі – КК України) як основне джерело кримінального права України. Особливості нормативних приписів Загальної та Особливої частин КК України. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у часі: поняття, основні принципи. Особливості набрання та втрати чинності законом України про кримінальну відповідальність. Визначення часу вчинення кримінального правопорушення за КК України. Особливості визначення часу вчинення окремих різновидів кримінальних правопорушень (триваючих та продовжуваних, тих, які вчиняються (можуть вчинятися) кількома діями, з матеріальним складом). Зворотна дія закону України про кримінальну відповідальність у часі. Особливості та межі зворотної дії у часі окремих різновидів законів України про кримінальну відповідальність. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у просторі та за колом осіб: поняття та основні принципи (територіальний, громадянства, реальний, універсальний). Місце вчинення кримінального правопорушення. Особливості визначення місця вчинення окремих різновидів кримінальних правопорушень за КК України (Розділ II Загальної частини КК України.). Види кримінальних правопорушень за КК України (Розділ III Загальної частини КК України).

5.2. Поняття, ознаки та види (за ступенем тяжкості) кримінальних правопорушень за кримінальним правом України. Малозначність діяння та її юридичне значення за КК України. *Об'єкт кримінального правопорушення.* Поняття об'єкта кримінального правопорушення та його ознаки. Поняття, ознаки та основні різновиди потерпілого від кримінального правопорушення. Поняття та ознаки предмета кримінального правопорушення. *Об'єктивна сторона кримінального правопорушення.* Ознаки об'єктивної сторони кримінального правопорушення та їх юридичне значення. Суспільно небезпечне діяння. Поняття та форми суспільно небезпечного діяння. Особливості відображення діяння в статтях Особливої частини КК України. Дія як активна форма суспільно небезпечного діяння. Бездіяльність як пасивна форма суспільно небезпечного діяння. Особливості бездіяльності та її вплив на кримінальну відповідальність особи. Юридичне

значення непереборної сили, фізичного або психічного примусу за КК України. Суспільно небезпечні наслідки. Причинно-наслідковий зв'язок між діями та наслідками. Час, місце, обстановка, знаряддя, засоби, спосіб вчинення кримінального правопорушення та їх кримінально-правове значення. *Суб'єкт кримінального правопорушення* (Розділ IV Загальної частини КК України). Поняття, ознаки та види суб'єкта кримінального правопорушення. Вік, із якого може наставати кримінальна відповідальність. Особливості встановлення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Осудність та неосудність. Обмежена осудність. Вчинення кримінального правопорушення у стані сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Види стану сп'яніння, передбачені КК України. Юридичне значення вчинення кримінального правопорушення в стані сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. *Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення* (Розділ V Загальної частини КК України). Поняття та ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Вина та її форми. Прямий умисел. Непрямий умисел. Відмінність прямого від непрямого умислу. Визначений та невизначений умисел. Кримінально протиправна самовпевненість. Відмінність кримінально протиправної самовпевненості від непрямого умислу. Кримінально протиправна недбалість. Казус (випадок): поняття, значення, відмінність від кримінально протиправної недбалості. Складна (подвійна, змішана) вина. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Помилка та її юридичне значення.

Стадії кримінального правопорушення (Розділ III Загальної частини КК України). Співучасть у кримінальному правопорушенні за КК України. Причетність до кримінального правопорушення (Розділ VI Загальної частини КК України). Множинність кримінальних правопорушень (Розділ VII Загальної частини КК України). Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння (Розділ VIII Загальної частини КК України). Звільнення від кримінальної відповідальності (Розділ IX Загальної частини КК України). Покарання та його види (Розділ X Загальної частини КК України). Призначення покарання (Розділ XI Загальної частини КК України). Звільнення від покарання та його відбування (Розділ XII Загальної частини КК України). Судимість (Розділ XIII Загальної частини КК України). Обмежувальні заходи (Розділ XIII-I Загальної частини КК України). Інші заходи кримінально-правового характеру (Розділ XIV Загальної частини КК України). Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб (Розділ XIV-I Загальної частини КК України).

5.3. Основні різновиди норм та наскрізні юридичні поняття і юридичні конструкції Особливої частини КК України. Основні різновиди норм Особливої частини КК України. Норми, що визначають ознаки певних видів кримінальних правопорушень та (або) окремих їх різновидів, та особливості їх змісту. Норми, що визначають межі караності за певні види кримінальних правопорушень та (або) окремі їх різновиди, та особливості їх змісту. Норми,

що передбачають звільнення від кримінальної відповідальності за певні види кримінальних правопорушень (окремі їх різновиди), та особливості їх змісту. Наскрізні юридичні поняття та юридичні конструкції Особливої частини КК. **Злочини проти основ національної безпеки України (Розділ I).** Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи (Розділ II). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи (Розділ III). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (Розділ IV). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини та громадянина (Розділ V). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти власності (Розділ VI). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності (Розділ VII). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти довкілля (Розділ VIII). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки (Розділ IX). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва (Розділ X). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту (Розділ XI). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності (Розділ XII). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні

правопорушення проти здоров'я населення (Розділ XIII). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації (Розділ XIV). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів (Розділ XV). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (Розділ XVI). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (Розділ XVII). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти правосуддя (Розділ XVIII). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення) (Розділ XIX). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (Розділ XX). Система кримінальних правопорушень даного виду. Загальна характеристика складів з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Тема 6. Кримінальне процесуальне право України.

6.1. Загальні положення кримінального процесуального права. Суд та учасники кримінального провадження. Кримінальне процесуальне законодавство: поняття та система. Джерела кримінального процесуального права. Поняття та завдання кримінального провадження. Кримінальні процесуальні функції: поняття та види. Засади кримінального провадження. Суд у кримінальному провадженні: склад суду; юридичний статус судді, слідчого судді, присяжного. Законний склад суду. Підсудність в кримінальному провадженні. Учасники кримінального провадження: поняття й класифікація. Відводи та порядок їх вирішення. Відшкодування (компенсація) шкоди у кримінальному провадженні.

6.2. Докази та доказування в кримінальному провадженні. Поняття доказів та їх класифікація. Види процесуальних джерел доказів. Поняття доказування та його структура. Предмет, межі та суб'єкти доказування.

6.3. Процесуальні документи, строки та витрати. Заходи забезпечення кримінального провадження. Поняття та види процесуальних документів. Поняття та порядок обчислення процесуальних строків. Види процесуальних витрат та їх розподіл. Мета та види заходів забезпечення кримінального провадження. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Підстави та порядок застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Мета й підстави застосування запобіжних заходів. Обставини, що враховуються при обранні запобіжного заходу. Види запобіжних заходів. Порядок застосування запобіжних заходів. Порядок продовження строку застосування запобіжного заходу, зміни та скасування запобіжних заходів.

6.4. Досудове розслідування. Поняття та форми досудового розслідування. Загальні положення досудового розслідування: початок досудового розслідування; поняття та види підслідності; строки досудового розслідування та порядок їх продовження; ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення; недопустимість розголошення відомостей досудового розслідування; об'єднання та виділення матеріалів досудового розслідування; розгляд клопотань під час досудового розслідування. Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень.

6.5. Слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії. Поняття слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та їх система. Вимоги до проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Види слідчих (розшукових) дій та процесуальний порядок їх проведення. Види негласних слідчих (розшукових) дій та процесуальний порядок їх проведення. Повідомлення про підозру. Випадки повідомлення про підозру. Порядок повідомлення про підозру. Зміна повідомлення про підозру.

6.6. Зупинення та закінчення досудового розслідування. Підстави та порядок зупинення досудового розслідування. Відновлення досудового розслідування. Форми закінчення досудового розслідування.

6.7. Судове провадження у першій інстанції. Підготовче провадження. Загальні положення судового розгляду Межі судового розгляду. Процедура судового розгляду. Особливі порядки провадження в суді першої інстанції. Судові рішення. Види судових рішень та вимоги до них. Порядок ухвалення та проголошення судових рішень. Окрема думка судді.

6.8. Провадження в суді апеляційної інстанції. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Право на апеляційне оскарження, процесуальний порядок і строки апеляційного оскарження. Форма та зміст апеляційної скарги. Залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмова у відкритті провадження. Наслідки подання апеляційної скарги. Підготовка до апеляційного розгляду. Заперечення на апеляційну скаргу. Відмова від апеляційної скарги, зміна та доповнення апеляційної скарги під

час апеляційного провадження. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Апеляційний розгляд. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції. Судові рішення суду апеляційної інстанції. Провадження з виконання судових рішень. Набрання законної сили судовим рішенням та його наслідки. Питання, які вирішуються судом під час та після виконання вироків, порядок їх вирішення.

6.9. Провадження в суді касаційної інстанції. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в касаційному порядку. Право на касаційне оскарження, процесуальний порядок і строки касаційного оскарження. Вимоги до касаційної скарги. Залишення касаційної скарги без руху або її повернення. Межі перегляду судом касаційної інстанції. Касаційний розгляд. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом касаційної інстанції. Підстави та порядок передачі кримінального провадження на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду. Судові рішення суду касаційної інстанції.

6.10. Особливі порядки кримінального провадження. Кримінальне провадження на підставі угод. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції.

Тема 7. Міжнародне публічне право.

7.1. Поняття, правова природа та сфера дії сучасного міжнародного публічного права. Сфера дії міжнародного публічного права та його характерні особливості. Природа юридично обов'язкової сили міжнародного публічного права. Функції міжнародного публічного права.

7.2. Норми міжнародного публічного права. Поняття та характерні риси норм міжнародного публічного права. Види норм міжнародного публічного права та їх класифікація. Ієрархія норм міжнародного публічного права. Кодифікація норм міжнародного публічного права.

7.3. Основні принципи міжнародного публічного права. Поняття основних принципів міжнародного публічного права. Функції основних принципів міжнародного публічного права. Природа й ознаки основних принципів міжнародного публічного права. Класифікація та зміст основних принципів міжнародного публічного права.

7.4.Джерела міжнародного публічного права. Поняття та види джерел міжнародного публічного права. Міжнародний договір. Міжнародний звичай. Загальні принципи права. Рішення міжнародних міжурядових організацій. «М'яке» міжнародне право. Рішення міжнародних судових органів. Односторонні акти держав.

7.5.Співвідношення міжнародного публічного права і національного права. Теорії співвідношення міжнародного публічного права і національного права. Імплементация норм міжнародного публічного права. Застосування норм міжнародного публічного права в національному правопорядку України.

7.6.Суб'єкти міжнародного публічного права. Зміст інституту міжнародної правосуб'єктності. Поняття суб'єкта міжнародного публічного права. Держава як суб'єкт міжнародного публічного права. Види і форми визнання. Визнання нових держав та урядів. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій. Питання міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб.

7.7.Правонаступництво у міжнародному публічному праві. Поняття, підстави та об'єкт дії норм правонаступництва. Правонаступництво держав щодо міжнародних договорів. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р.. Правонаступництво держав щодо державної власності, архівів та боргів. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів 1983 р. Врегулювання проблем правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР та правонаступництво України.

7.8.Відповідальність за міжнародним публічним правом. Поняття, правова природа та підстави для виникнення відповідальності за міжнародним публічним правом. Протиправні діяння в міжнародному публічному праві та їх класифікація. Обставини, що звільняють від відповідальності в міжнародному публічному праві. Суб'єкти відповідальності в міжнародному публічному праві. Види та форми відповідальності в міжнародному публічному праві. Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р. Статті про відповідальність міжнародних організацій 2011 р. Відповідальність за правомірну діяльність. Міжнародно-правові зобов'язання *erga omnes* суб'єкта міжнародного права перед іншими державами та міжнародним співтовариством. Умови правомірності та механізм застосування санкцій за міжнародним публічним правом. Поняття, підстави, умови правомірності та механізм застосування контрзаходів.

7.9.Концепція естоппеля в міжнародному публічному праві та перспективи його застосування до порушень міжнародно-правових зобов'язань. Поняття естоппеля в міжнародному публічному праві та його застосування у випадках порушень міжнародно-правових зобов'язань. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, від 5 грудня 1994 р. (Будапештський меморандум).

7.10. Населення в міжнародному публічному праві. Поняття й основні категорії населення. Питання громадянства в міжнародному публічному праві.

Справа Ноттебома 1955 р. (Міжнародний Суд ООН). Правовий статус іноземців, осіб без громадянства та осіб з множинним громадянством. Гаазька конвенція, що регулює деякі питання, пов'язані з колізією законів про громадянство, 1930 р. та Конвенція про громадянство заміжньої жінки 1957 р. Європейська конвенція про громадянство 1997 р. Конвенція про статус апатридів 1954 р. та Конвенція про скорочення безгромадянства 1961 р. Правовий статус біженців. Конвенція про статус біженців 1951 р. та Протокол до неї 1967 р. Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців. Право притулку.

7.11. Міжнародне гуманітарне право. Джерела та принципи міжнародного гуманітарного права. Кваліфікація збройних конфліктів та сфера застосування міжнародного гуманітарного права. Міжнародні збройні конфлікти та їх правове регулювання. Неміжнародні збройні конфлікти (збройні конфлікти неміжнародного характеру) та їх правове регулювання. Учасники збройного конфлікту. Засоби та методи ведення війни. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію 1980 р. та додаткові протоколи до неї. Правовий режим окупації. Гаазька конвенція та Положення про закони і звичаї війни на суходолі 1907 р. Кваліфікація збройного конфлікту на території України (від 2014 р. до цього часу).

7.12. Міжнародне кримінальне право. Джерела та принципи міжнародного кримінального права. Міжнародні злочини та індивідуальна кримінальна відповідальність за міжнародним правом. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 р. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р. Юрисдикційні питання у міжнародному кримінальному праві та міжнародний кримінальний процес. Міжнародні кримінальні судові установи. Римський статут Міжнародного кримінального суду. Умови ратифікації Римського статуту Україною. Висновок Конституційного Суду України від 11 липня 2001 р. № 3-в/2001. Попереднє розслідування ситуації в Україні Офісом Прокурора Міжнародного кримінального суду. Питання кваліфікації збройного конфлікту в Криму і на Сході України та визначення сторін конфлікту. Форми та напрямки міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю. Правова допомога та екстрадиція.

7.13. Територія в міжнародному публічному праві. Поняття та види територій у міжнародному публічному праві. Поняття територіального верховенства, правова природа, склад та підстави зміни державної території. Державні кордони та їх правовий режим. Територіальні спори та претензії. Території з особливим правовим режимом. Правовий режим Антарктики.

7.14. Міжнародне морське право. Джерела та принципи міжнародного морського права. Класифікація та юридичний статус морських просторів згідно з Конвенцією ООН з морського права 1982 р. Правовий статус і режим внутрішніх вод, територіального моря, прилеглої зони, виключної економічної зони, континентального шельфу, архіпелажних вод, відкритого моря,

Міжнародного району морського дна, міжнародних проток та міжнародних каналів згідно з Конвенцією ООН з морського права 1982 р. Правовий режим Арктики.

7.15. Право міжнародних договорів. Джерела та принципи права міжнародних договорів. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 р. Сторони в міжнародних договорах. Укладення договору. Дія та дійсність міжнародного договору. Тлумачення міжнародного договору. Припинення міжнародних договорів.

7.16. Право зовнішніх зносин. Поняття, джерела та принципи права зовнішніх зносин. Органи зовнішніх зносин держави та їх система. Дипломатичне право. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р.. Консульське право. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. Право спеціальних місій. Конвенція про спеціальні місії 1969 р. Дипломатичне право міжнародних організацій. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р.

7.17. Право міжнародних організацій. Поняття, джерела та принципи права міжнародних організацій. Поняття, ознаки та класифікація міжнародних міждержавних організацій. Організація Об'єднаних Націй. Статут ООН 1945 р. Регіональні міжнародні міждержавні організації. Міжнародні неурядові організації.

7.18. Мирне вирішення міжнародних спорів. Джерела та принципи права мирного вирішення міжнародних спорів. Поняття міжнародного спору та класифікація мирних засобів вирішення міжнародних спорів. Міжнародний Суд ООН. Статут ООН і Статут Міжнародного Суду ООН. Регіональні й спеціальні міжнародні судові установи. Міжнародні арбітражні (третейські) суди. Вирішення міжнародних спорів у рамках міжнародних організацій.

7.19. Право міжнародної безпеки. Джерела та принципи права міжнародної безпеки. Засади колективної безпеки за міжнародним правом. Засади здійснення миротворчих операцій за міжнародним правом. Роззброєння та обмеження озброєнь. Невоєнні аспекти міжнародної безпеки.

7.20. Міжнародне економічне право. Джерела та принципи міжнародного економічного права. Міжнародні економічні організації. Юрисдикційні імунітети держав та їх власності. Європейська конвенція про імунітет держав 1972 р. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій у сфері міжнародних економічних відносин за міжнародним правом. Вирішення міжнародних економічних спорів. Вашингтонська конвенція про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами інших держав 1965 р. Сеульська конвенція 1985 р. про заснування Багатостороннього агентства з гарантій інвестицій. Право Світової організації торгівлі. Угода про заснування Світової організації торгівлі 1994 р. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 р.

7.21. Міжнародне екологічне право. Джерела та принципи міжнародного екологічного права. Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті 1991 р. Конвенція про доступ до інформації,

участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція) 1998 р.

Тема 8. Міжнародний захист прав людини.

8.1. Загальні положення про права людини. Становлення системи міжнародного захисту прав людини. Природа та сутність прав людини. Класифікація прав людини. Універсальність прав людини. Захист прав людини в діяльності Ліги Націй. Статут ООН про права людини. Система та види органів міжнародного захисту прав людини. Рада ООН з прав людини. Верховний Комісар ООН з прав людини. Процедура 1503. Міжнародні стандарти прав людини. Загальна декларація прав людини 1948 р. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. Комітет з прав людини. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. Комітет з економічних, соціальних та культурних прав. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок. Конвенція ООН про права дитини 1989 р. Комітет з прав дитини. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р. Комітет проти катувань. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. Комітет по ліквідації расової дискримінації. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю 2006 р. Комітет з прав осіб з інвалідністю.

8.2. Регіональні системи захисту прав людини. Захист прав людини в Європі. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ЄКПЛ): принципи тлумачення, особливості застосування в національному праві. Юрисдикція Європейського суду з прав людини. Процедура звернення до Європейського суду з прав людини. Особливості розгляду Європейським судом з прав людини міждержавних скарг. Рішення про прийнятність у справі «Україна проти Російської Федерації (щодо Криму)» № 20298/14, 2021 р. Консультативні повноваження Європейського суду з прав людини. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини. Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 р. Захист прав людини в Європейському Союзі. Хартія основоположних прав Європейського Союзу 2000 р. Діяльність ОБСЄ у сфері визначення та просування стандартів захисту прав людини (Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ, Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин) Інші регіональні системи захисту прав людини: Міжамериканська, Африканська, Арабська системи захисту прав людини. Захист прав людини в рамках АСЕАН (Асоціація держав Південно-Східної Азії).

8.3. Захист конвенційних прав у практиці ЄСПЛ.

Обсяг та складові права на життя (ст.2 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо права на життя. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на життя (справа «Макканн та інші проти Сполученого Королівства» (McCann and Others v. United Kingdom), № 18984/91, рішення Великої палати 1995 р.)

Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання (ст. 3 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання (справа «Каверзін проти України», № 23893/03, 2012 р.)

Обсяг та складові права на свободу та особисту недоторканність (ст.5 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність (справа «Харченко проти України», № 40107/02, 2011 р.)

Обсяг та складові права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції (ст. 8 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного життя (справа «С. і Марпер проти Сполученого Королівства» (S and Marper v. United Kingdom), №№ 30562/04, 30566/04, рішення Великої палати 2008 р.; справа «Гуменюк та інші проти України», № 11423/19, 2021 р.). Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до сімейного життя (справа «Савініпроти України», № 39948/06, 2008 р.; справа «М.Р. і Д.Р. проти України», № 63551/13, 2018 р.). Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до житла (справа «Німіц проти Німеччини» (Niemietz v. Germany), № 13710/88, 1992 р.; справа «Кривіцька та Кривіцький проти України», № 30856/03, 2011 р.). Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до кореспонденції (справа «РоманЗахаров проти Росії» (Roman Zakharov v. Russia), № 47143/06, рішення Великої палати 2015 р.).

Обсяг та складові права на свободу думки, совісті і релігії (ст. 9 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті і релігії. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті і релігії (справа «Коккінакіс проти Греції» (Kokkinakis v. Greece) № 14307/88, 1993 р.).

Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів (ст.10 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів (справа «Лінгенспроти Австрії» (Lingens v. Austria), № 9815/82, 1986 р.; справа «Швидка проти України», № 17888/12, 2014 р.).

Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання (ст.11 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та

об'єднання (справа «Веніамін Тимошенко та інші проти України», № 48408/12, 2014 р.).

Обсяг та складові права на власність (ст. 1 Першого протоколу до ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо права на власність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність (справа «Зеленчук і Цицюра проти України», № 846/16 і № 1075/16, 2018 р.; справа «Лоїзиду проти Туреччини» (Loizidou v. Turkey), № 15318/89, рішення Великої палати 1996 р.).

Обсяг та складові заборони дискримінації (ст. 14 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації (справа «Пічкур проти України», № 10441/06, 2013 р.; справа «D.H. та інші проти Чеської Республіки» (D.H. and Others v. the Czech Republic), № 57325/00, рішення Великої палати 2007 р.).

Обсяг та складові права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту (ст. 6, ст.13 ЄКПЛ). Зобов'язання держави щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту (справа «Олександр Волков проти України», № 21722/11, рішення Великої палати 2013 р.; справа «Бурмич та інші проти України», №№ 46852/13, 47786/13, 54125/13, рішення Великої палати 2017 р.)

8.4.Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів. Правомірне обмеження прав людини. Відступ держави від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів. Застосування міжнародних стандартів прав людини у період збройних конфліктів. Основні засади міжнародного гуманітарного права. Міжнародний захист прав поранених і хворих у діючих арміях. Міжнародний захист прав поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії на морі. Міжнародний захист прав військовополонених. Захист цивільного населення під час війни. Захист жінок та дітей під час війни.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Нормативні джерела

1. Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР від 24 серпня 1991 р. URL: Про проголошення незалежності... | від 24.08.1991 № 1427-XII (rada.gov.ua)
2. Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 року. URL: Виборчий кодекс України | від 19.12.2019 № 396-IX (rada.gov.ua)
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. URL: Декларація про державний суве... | від 16.07.1990 № 55-XII (rada.gov.ua)
4. Європейська соціальна хартія 1961р. (переглянута) /редакція від

- 07.09.2016р./ URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
5. Житловий кодекс Української РСР: Закон України від 30.06.1983 р. № 5464-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>
 6. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
 7. Загальна декларація прав людини: прийнята та проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 № 217 А (III). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
 8. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Постанова Верховної Ради УРСР від 7 грудня 1984 року. URL: Кодекс України про адміністра... | від 07.12.1984 № 8073-X (rada.gov.ua)
 9. Кодекс адміністративного судочинства України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
 10. Конституція України від 28 червня 1996 року з наст. змінами. URL: Конституція України | від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (rada.gov.ua)
 11. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. URL: Кримінальний кодекс України | від 05.04.2001 № 2341-III (rada.gov.ua)
 12. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
 13. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 04.04.2023).
 14. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
 15. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
 16. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. URL: Про адвокатуру та адвокатськ... | від 05.07.2012 № 5076-VI (rada.gov.ua)
 17. Про громадянство: Закон України від 18 січня 2001 р. з наст. змінами. URL: Про громадянство України | від 18.01.2001 № 2235-III (rada.gov.ua)
 18. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. URL: Про державний кордон України | від 04.11.1991 № 1777-XII (rada.gov.ua).
 19. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 р. URL: Про іпотеку | від 05.06.2003 № 898-IV (rada.gov.ua)
 20. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: Про Конституційний Суд Укр... | від 13.07.2017 № 2136-VIII

(rada.gov.ua)

21. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. URL: Про міжнародні договори України | від 29.06.2004 № 1906-IV (rada.gov.ua)
22. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 травня 1997 р. URL: Про місцеве самоврядування... | від 21.05.1997 № 280/97-ВР (rada.gov.ua)
23. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. URL: Про місцеві державні адмініс... | від 09.04.1999 № 586-XIV (rada.gov.ua)
24. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: Про Національну поліцію | від 02.07.2015 № 580-VIII (rada.gov.ua)
25. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. URL: Про правовий статус іноземці... | від 22.09.2011 № 3773-VI (rada.gov.ua)
26. Про правонаступництво: Закон України від 12 вересня 1991 р. URL: Про правонаступництво України | від 12.09.1991 № 1543-XII (rada.gov.ua)
27. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р. URL: Про свободу пересування та в... | від 11.12.2003 № 1382-IV (rada.gov.ua)
28. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: Про судоустрій і статус су... | від 02.06.2016 № 1402-VIII (rada.gov.ua)
29. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
30. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011р. № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
31. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р. (із змін.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
32. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 01.12. 2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
33. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень : Закон України від 18.11.2003 р. № 1255-IV (із змін.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15#Text>
34. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII (із змін.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>
35. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>

36. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 р. № 898-IV (із змін.).
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>
37. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII (із змін.).
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
38. Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку: Закон України від 14.05.2015 р. №417-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19#Text>
39. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>
40. Про платіжні послуги : закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
41. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: Цивільний кодекс України | від 16.01.2003 № 435-IV (rada.gov.ua)
42. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
43. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців, та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
44. Римський статут Міжнародного кримінального суду 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text
45. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. №2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
46. Статут ООН та Статут Міжнародного Суду ООН 1945 г. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_010
47. Хартія Європейського Союзу про основоположні права від 07.12.2000. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu/>

II. Загальна література

48. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
49. Адміністративна відповідальність та провадження в справах про адміністративні правопорушення навч. посіб. / О. В. Кузьменко, М.В. Пługатир, І.Д. Пастух та ін.; за заг. ред. О.В. Кузьменко. К. : «Центр учбової літератури», 2016. 388 с.
50. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К.: «Центр учбової літератури», 2019.554с.

51. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.
52. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
53. Адміністративне судочинство: навчальний посібник. М. В. Ковалів, М. Т. Гаврильців, І. Б. Стахура. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2014. 596 с.
54. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І. М. Балакарева, І. В. Бойко, Я. С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2016. 312 с.
55. Аракелян М.Р. Міжнародно-правовий захист прав людини: навчально-методичний посібник з тестовими завданнями для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. О.: Фенікс, 2019. 194 с.
56. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право: підручник. Київ : Фенікс, 2018. 762 с.
57. Бобровник С. В. Загальна теорія права. Нормативний курс: підруч. для студ. юристів. К.: Юрінком Інтер, 2023. 576 с.
58. Буткевич О. Застосування практики та виконання Україною рішень Європейського Суду з прав людини (Policy Paper). Лабораторія законодавчих ініціатив, 2017. 25 с. URL: <https://parlament.org.ua/wp>
59. Барабаш Ю.Г., Слінько Т.М. та ін. Конституційне право України. Посібник для підготовки до іспитів. Х.: Право, 2016. 346 с.
60. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник. Харків, 2020. 544 с.
61. Гриценко І., Мельник Р., Пухтецька А. та ін. Загальне адміністративне право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 566 с.
62. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини: навчальний посібник. 3-тє вид., стереотипне. К.: Алерта, 2016. 488 с.
63. Кримінальне право України. Особлива частина: підруч. для студентів юрид. ВНЗ; за ред. проф. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2015. 677с.
64. Конституційне право України: посібник для підготовки до іспитів / Слінько Т.М., Дахова І.І., Летнянчин Л.І. Харків: Право, 2022. 372 с.
65. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова; тех. ред. Ю. Д. Батан. О.: Юридична література, 2017. 256 с.
66. Конституційне право України: повний курс. Навчальний посібник. /

- Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. К.: Юрінком Інетр, 2023. 556 с.
67. Конституційне право України: підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.]; за заг. ред. Т. М. Слінько; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-ге вид., перероб. й допов. Харків: Право, 2024. 672 с.
68. Конституційне право України : навч.-метод. розробка 2024-2025 н.р. / Ю. М. Бисага, Ю. Ю. Бисага, В. В. Гомонай, та ін. Ужгород, 2024. 52 с.
69. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с. [URL:http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10088/Kryminalne%20pravo%20Ukrainy_Zahalna%20chastyna_pidruchnyk_KhNUVS_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=yhttp://www.lj.kherson.ua/2015/pravo01/part_4/13.pdf](http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10088/Kryminalne%20pravo%20Ukrainy_Zahalna%20chastyna_pidruchnyk_KhNUVS_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=yhttp://www.lj.kherson.ua/2015/pravo01/part_4/13.pdf).
70. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / Підготовлено колективом авторів за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 472 с. [URL:http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1750/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE.%20%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%202021.pdf](http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1750/1/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE.%20%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%202021.pdf)
71. Кримінальне право. Загальна частина (у таблицях і схемах) : навчальний посібник /О. С. Бондаренко, М. О. Думчиков. Суми : Сумський державний університет, 2022. 114 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89538/1/Bondarenko_2022.pdf
72. Кримінальне право України. Особлива частина : навчальний посібник /Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П., Бабій А.Ю. Чернівці, 2022. 319 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kryminalne-pravo-Ukrainy.-Osoblyva-chastyna-2022.pdf
73. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с. https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/kryminal-nyy-protses_LDUVS.pdf
74. Кримінальний процес України: навч. посіб.; за заг. ред. О. П. Кучинської, Ю. В. Циганюк. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 652 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/67083/1/%d0%9a%d1%80%d0%b8%d0%bc%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b8%>

d0%b9%20%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%86%d0%b5%d1%81.%20%d0%9
d%d0%b0%d0%b2%d1%87.%d0%bf%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0
%bd%d0%b8%d0%ba.%20%d0%9a%d1%83%d1%87%d0%b8%d0%bd%d1
%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0.%202023..pdf

75. Кримінальний процес: підруч. / Бойко О.П., Гаркуша А.Г., Захарко А.В., Литвинов В.В., Рогальська В.В., Сербін М.М., Солдатенко О.А., Федченко В.М., Черняк Н.П./ кер. авт. кол. д-р юрид. наук, доц. О.Ф. Кобзар. У 2-х ч. Ч. 1. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 337 с.
76. Міжнародне гуманітарне право. Посібник для юриста / [М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого. Київ-Одеса: Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. 145с.
77. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О. Б. Онишко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
78. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності): підручник / В. А. Гринчак та ін.. Харків : Право, 2019. 440 с.
79. Міжнародне публічне право: підручник у 2 т. / В. В. Мицик, та ін. Харків: Право, 2020. Т.1. Основи теорії. 416 с.
80. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т. Л. Сироїд, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. 6 те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2024. 502 с.
81. Мицик В. В., Буроменський М. В., Гнатовський М. М. Міжнародне публічне право: підручник. Харків: Право. Т.2. Основні галузі. 2020. 624 с.
82. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В., Щербина Є. М. Міжнародний захист прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко, Є. М. Щербина. Дніпро : ДДУВС, 2020. 260 с.
83. Опольська Н.М., Бабой А.М., Бабой В.С. Міжнародний захист прав людини: навчальний посібник. Вінниця: Твори. 2021. 408 с.
84. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. – 4-те вид., перероб. І допов. Харків : Право, 2021. 462 с.
85. Смокович М. І. Адміністративний процес України: теорія, практика: Підручник. Заг. ред. д. ю.н., проф. Бевзенка В. М. Київ. 2020. 1346 с.
86. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини: навчальний посібник. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 168 с
87. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення: навчальний посібник / Швидченко І.Г. та ін. Х.: ФОП Панов А.М., 2017. 144с.

III. Спеціальна література

- 88.Бабаєва О. В. Підготовче провадження у системі стадій кримінального процесу України: монографія; наук. ред. О.Г. Шило. Харків: Право, 2020. 272 с.
- 89.Багрій М.В. Процесуальні аспекти негласного отримання інформації: вітчизняний та зарубіжний досвід: монографія / М.В. Багрій, В.В. Луцик. Х.: Право, 2017. 376 с.
- 90.Бобечко Н.Р. Касаційне провадження. / Т. 19 Великої української юридичної енциклопедії: Кримінальний процес, судоустрій, прокуратура та адвокатура / редкол.: В.Т. Нор (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2020. С. 370.
- 91.Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій / А. А. Вознюк; вступне слово д.ю.н., проф. О. О. Дудорова.К.: Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.
- 92.Гончар Т.О., Стрельцов Є.Л., Чуваков О.А. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частини: навч. посіб. для підготовки до іспитів; [за заг. ред. д-ра юрид. наук, професора Є.Л. Стельцова. 3-тє вид., випр. та доп. Х.: Одіссей, 2013. 264 с.
- 93.Гончарук С. Т., Гусар О. А., Розум І. О. Адміністративне судочинство : навчальний посібник. К. : НАУ, 2016. 238 с.
- 94.Грищук В. К. Кримінальне право України: Загальна частина: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів, докторантів, наук.-пед. працівників юрид. фак.закл. вищ. освіти. Видання 2-ге, змінене та доповнене. Львів, 2019. 666 с.
- 95.Докази та доказування у кримінальному провадженні: навч. посібник / Р.І. Благута, Ю.В. Гуцуляк, О.М. Дуфенюк та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 272 с.
- 96.Дослідження механізму реалізації прав і свобод людини та громадянина в публічному і приватному праві : кол. монографія / М. А. Баламуш, Н. В. Ільєва, О. М. Миколенко [та ін.] ; за заг. ред.: О. В. Гаран, О. І. Миколенко. Одеса : Фенікс, 2023. 300 с.
- 97.Дудоров Олександр. Кримінально-правові проблеми сучасної України (вибрані праці). Київ: Ваіте, 2022. 632 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/1/9/521503.pdf>
- 98.Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) /за ред. М. І. Хавронюка. К.: Ваіте, 2019. 288 с.

99. Зінченко І.О. Кваліфікація злочинів при їх множинності та конкуренції кримінально-правової норми: навч. посіб. Х.: Право, 2017. 114 с.
100. Зінченко І.О. Кваліфікація кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи: навч. посіб. / І.О. Зінченко, О.О. Володіна; за заг. ред. М.І. Панова. Харків: Право, 2019. 248 с.
101. Коломієць Н.В. Проблеми аспекти кваліфікації воєнних злочинів в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 3. С.466-470. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/06/82.pdf>
102. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.]; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова; тех. ред. Ю. Д. Батан. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.
103. Конституційне право України: посібник для підготовки до іспитів / Слінько Т.М., Дахова І.І., Летнянчин Л.І. Харків: Право, 2022. 372 с.
104. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.]; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова; тех. ред. Ю. Д. Батан. О.: Юридична література, 2017. 256 с.
105. Конституційне право України: повний курс. Навчальний посібник. / Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. К.: Юрінком Інетр, 2023. 556 с.
106. Краснов Є.В. Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України: монографія /Є.В. Краснов. Одеса: Фенікс, 2012.178 с.
107. Кримінальне процесуальне право України: навч. посібник / Р.І. Благута, Ю.В. Гуцуляк, О.М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А.Я. Хитри, Р.М. Шехавцова. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 774 с.
108. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. / Л.Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю.І. Азаров, С.О. Заїка, О.В. Кубарєва, О.В. Римарчук, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, А.В. Форостяний, О.Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.
109. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях: навч. посіб. / авт. кол.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Т. Г. Фоміної. Харків: ХНУВС, 2021. 300 с.
110. Кримінальний процес: навч. посіб. для підгот. до іспиту / О.В. Капліна, М.О. Карпенко, В.І. Маринів та ін. Харків: Право, 2018. 298 с.
111. Кримінальний процес: підруч. / Кол. авт.; кер. авт. кол. д-р юрид. наук, доц. О.Ф. Кобзар. У 2-х ч. Ч. 2. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 216 с.

112. Любчик О. А. Цивільне право. Загальна частина : навч.-метод. посіб. Луган. держ. ун-твнутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Сєверодонецьк : РВВЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2021. 334 с.
113. Мазаракі Н., Гончарова Ю. Діяльність Органу вирішення спорів СОТ: подолання невідповідностей. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 1. С. 5-13.
114. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 308 с.
115. Миколенко О.І. Практичне значення положень Закону України «Про адміністративну процедуру»(критичний аналіз). *Правова держава*. № 47. 2022. С. 40-48.
116. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2 т. / за заг. ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця ; [наук. ред. М. М. Хоменко]. Київ : Юрінком Інтер, 2019. Т. 1/ [Н. С. Кузнєцова та ін.]. 6-те вид., перероб. і допов. 2019. 747 с.
117. Огляд судової практики Верховного Суду щодо призначення покарання та звільнення від його відбування (2018 рік – квітень 2024 року). URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_pryznachennia_pokarannia_ta_zvylnennia_vid_ioho_vid_buvannia.pdf
118. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика). URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_08_2024.pdf
119. Орловський Б. М., Павлова Т. О. Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність та використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом: кримінально-правовий дуалізм. *Правова держава*. 2022. № 46. С. 94-102.
120. Павлова Т.О. Класифікація заходів кримінально-правового впливу з урахуванням ознак суб'єктів охоронних кримінально-правових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 4. С. 141–144.
121. Павлова Т.О. Охорона прав дітей та батьків від протиправних посягань кримінально-правовими засобами. *Науковий електронний журнал категорії «Б». Серія «Право»*. 2023. № 2. С.11-23.
122. Павлова Т.О. Види та форми відповідальності за воєнні злочини. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 8 (14). С. 575-585. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-8\(14\)-575-585](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-8(14)-575-585)

123. Павлова Т.О. Кримінальна відповідальність як фундаментальний інститут кримінального права. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2024. Том. 26. Вип. 1(38). С. 48-52. DOI: [https://doi.org/10.32782/2304-1587/2024-26-1\(38\)-8](https://doi.org/10.32782/2304-1587/2024-26-1(38)-8)
124. Павлова Т.О. Кримінальне покарання: правова та психологічна складові (на прикладі відповідальності за воєнні злочини). *Наукові інновації та передові технології. Серія "Право"*. 2023. № 7(21). С. 194-207. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7\(21\)-194-207](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-7(21)-194-207)
125. Павлова Т.О. Кримінально-правова політика незалежної України. *Актуальні проблеми кримінального права, кримінального процесу і криміналістики: теорія та сучасна практика* : монографія / О. А. Чуваков, Т. О. Павлова, Б. М. Орловський [та ін.] ; за ред. д.ю.н, проф. О. А. Чувакова. Одеса : Фенікс, 2022. 328 с. С. 10-47. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/34349>
126. Павлова Т.О. Суб'єкт кримінального правопорушення як центральний елемент складу кримінального правопорушення. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Право»*. 2024. № 5. С. 629-642. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5\(23\)-629-642](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5(23)-629-642)
127. Про судову практику у справах про злочини проти власності: постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 N 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>
128. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: постанова Пленуму Верховного Суду України України від 07.02.2003 N 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text>
129. Про судову практику у справах про злочини проти хуліганства: постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006 N 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va010700-06#Text>
130. Рафальонт С.Р., Бобечко Н.Р. Загальні положення судового розгляду кримінального провадження: монографія. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2024. 380 с.
131. Сеник Т.Б., Бобечко Н.Р. Відкладення судового розгляду кримінального провадження: монографія. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2024. 220 с
132. Слободян В. В. Україна та СОТ: співробітництво в рамках сприяння міжнародній торгівлі. *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі*. Ірпінь – Хмельницький, 2020. С.80–82.
133. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального

- процесуального кодексу України. Вид. 19-те. Київ: Алерта, 2022. 1128 с.
134. Фігурський В. Суть та система засобів доказування у кримінальному провадженні: навчальний посібник. Львів-Дрогобич: Пóсвіт, 2024. 144 с.
135. Христова Г. Типи та особливості зобов'язань держави у сфері прав людини. *Jurnalul juridic national: teorie și practică. Numărul 4-2(32)*. 2018. С. 22-28.
136. Цивільне право (загальна частина) : навч. посіб. / О. В. Кіріяк, Ю. П. Пацурківський, М. М. Гудима-Підвербецька ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2021. 303 с.
137. Цивільне право України. Особлива частина : навч. посіб. / Центр. Спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. Львів : ЛТЕУ, 2020. Ч. 1. 2020. 259 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України «Урядовий портал»: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
3. Офіційний сайт Президента України «Офіційне інтернет – представництво»: <https://www.president.gov.ua/>
4. Відомості Верховної Ради України.
5. Урядовий кур'єр.
6. Голос України.
7. Офіційний вісник України.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Зміст тестових завдань визначено Програмою фахового іспиту для вступу на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 ПРАВО ОП «ПРАВО» на основі ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Тест для фахового іспиту складається із завдань з **вибором однієї правильної відповіді** (ТЗ закритої форми). До кожного завдання подано чотири варіантів відповідей (А, Б, В, Г), з яких один правильний.

Загальна кількість завдань тесту – 50.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється в 0 або 2 тестових балів.

Результат фахового випробовування оцінюють за шкалою від 0 до 100 балів.

Критерії оцінювання іспиту за фахом

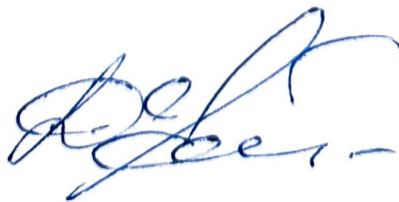
ТЗ із вибором однієї правильної відповіді	Кількість балів
• неправильна відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповідь ненадано	0 балів
• правильна відповідь	2 бали
• мінімальна кількість тестових балів, яка дає право на участь в конкурсному відборі	12 балів
• максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту	100 балів

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт, в якому фахова атестаційна комісія вказує причину відсторонення та час. У разі використання заборонених джерел абітурієнт, на вимогу члена фахової атестаційної комісії, залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

Вступник має право подати письмову апеляцію щодо екзаменаційної оцінки (кількість балів), отриманої на вступному випробуванні. Апеляція подається письмово у вигляді заяви у довільній формі на ім'я голови Приймальної комісії ОНУ імені І. І. Мечникова. Апеляційна заява подається вступником особисто згідно з Положенням про апеляційну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Предметом апеляції може бути тільки оцінка з вступних випробувань. Не розглядаються апеляції, подані невчасно або з порушенням процедури подання.

Вступники, які не з'явились на вступне випробування без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших вступних випробуваннях та конкурсному відборі не допускаються.

Голова фахової
атестаційної комісії

к.ю.н. доцент Донченко О.І.